

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ & ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ

ΕΔΡΑ: Πλατεία Βικτωρίας 7, Αθήνα 10434 ☎210 88 14 922 ☎ 210 88 15 393 ✉info@omed.gr
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Πολυτεχνείου 21, Θεσσαλονίκη 54626 ☎ 2310 517 128 ☎ 2310 517 119

Προς:

- 1. Πανελλήνιο Σύνδεσμο Εργαζομένων στην Ναυτιλία και τον Τουρισμό (ΠΑ.Σ.Ε.Ν.Τ.),** Ακτή Μιαούλη 17-19, 185 35 Πειραιάς
- 2. Σύνδεσμο των εν Ελλάδι Τουριστικών και Ταξιδιωτικών Γραφείων (ΗΑΤΤΑ),** Ιωσήφ Ρογών 11, 117 43 Αθήνα
- 3. Γενική Πανελλαδική Ομοσπονδία Επιχειρήσεων Τουρισμού (ΓΕΠΟΕΤ),** Πανεπιστημίου 57 (1^{ος} όροφος), 105 64 Αθήνα

ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

12/2011

«Για τους όρους αμοιβής και εργασίας του υπαλληλικού προσωπικού που εργάζεται σε τουριστικά και ταξιδιωτικά γραφεία και επιχειρήσεις όλης της χώρας»

(Πράξη Κατάθεσης Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης: 7/28.9.2011)

Διαιτητής: Λάμπρος Σέμπος

1. Με βάση το ν. 1876/90 και τον Κανονισμό Καταστάσεως Μεσολαβητών – Διαιτητών, ανέλαβα την 12.9.2011, κατόπιν κληρώσεως, διαιτητής, προκειμένου να επιλύσω τη συλλογική διαφορά εργασίας «Για τους όρους αμοιβής και εργασίας του υπαλληλικού προσωπικού που εργάζεται σε τουριστικά και ταξιδιωτικά γραφεία και επιχειρήσεις όλης της χώρας», μεταξύ αφενός μεν της πρωτοβάθμιας συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων «ΠΑΣΕΝΤ» και αφετέρου των εργοδοτικών οργανώσεων με την επωνυμία «ΗΑΤΤΑ» και «ΓΕΠΟΕΤ».
2. Η προσφυγή στη διαιτησία έγινε με την από 23.3.2011 αίτηση της ως άνω συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων μετά την αποδοχή, εκ μέρους της, της από 25.1.2011 πρόταση του μεσολαβητή κ. Ιωάννη Μαντούβαλου, την οποία απέρριψαν οι ως άνω εργοδοτικές οργανώσεις.

3. Προκειμένου να καταλήξω στην απόφασή μου, κάλεσα την 13.9.2011 σε κοινή συνάντηση στην Αθήνα, στα γραφεία του Ο.ΜΕ.Δ., τους εκπροσώπους των μερών για να διατυπώσουν τις απόψεις τους. Κατά την συνάντηση αυτή παρέστησαν νόμιμα εξουσιοδοτημένοι οι εκπρόσωποι της συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων και των εργοδοτικών οργανώσεων οι οποίοι και διατύπωσαν προφορικά τις απόψεις τους.
4. Έλαβα επίσης υπόψη μου:
  - α. Τα έγγραφα που περιέχονται στο σχετικό φάκελο (κοινοποιήσεις, εξουσιοδοτήσεις, πρακτικά μεσολάβησης, έγγραφα και υπομνήματα που υποβλήθηκαν στη φάση της μεσολάβησης από τα μέρη κ.λπ.).
  - β. Την από 23.3.2011 αίτηση της συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων για την προσφυγή στη διαιτησία.
  - γ. Την από 4.2.2010 εξώδικη πρόσκληση της ως άνω συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων προς τις προαναφερθείσες εργοδοτικές οργανώσεις για διαπραγμάτευση, προκειμένου να υπογραφεί σ.σ.ε. για τους όρους αμοιβής και εργασίας του υπαλληλικού προσωπικού που εργάζεται σε τουριστικά και ταξιδιωτικά γραφεία και επιχειρήσεις όλης της χώρας για το έτος 2010, στην οποία (εξώδικη καταγγελία – πρόσκληση) επισυνάπτεται και το σχετικό σχέδιο συλλογικής σύμβασης.
  - δ. Την από 24.6.2010 αίτηση παροχής υπηρεσιών μεσολάβησης της ως άνω συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων προς τον Ο.ΜΕ.Δ.
  - ε. Την με αριθμό 42/2008 δ.α. «Για τους όρους αμοιβής και εργασίας του υπαλληλικού προσωπικού των εργαζομένων στα γραφεία ταξιδίων και τουρισμού όλης της χώρας» των ετών 2008 – 2009 (μεταξύ ΠΑΣΕΝΤ και ΗΑΤΤΑ) και την από 30.7.2008 σ.σ.ε. «Για τους όρους αμοιβής και εργασίας του υπαλληλικού προσωπικού των εργαζομένων στα γραφεία ταξιδίων και τουρισμού όλης της χώρας» των ετών 2008 -2009 (μεταξύ ΠΑΣΕΝΤ και ΠΟΕΤ), με όμοιο ακριβώς περιεχόμενο μεταξύ τους.
  - στ. Την από 13.9.2011 επιστολή με το συνημμένο σ' αυτή δελτίο τύπου της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, της εργοδοτικής οργάνωσης ΓΕΠΟΕΤ, καθώς και το από 15.9.2011 υπόμνημα της εργοδοτικής οργάνωσης ΗΑΤΤΑ, τα οποία υποβλήθηκαν προς υποστήριξη των απόψεών τους.
  - ζ. Το άρθρο 51 του ν. 3871/2010 σε συνδυασμό με την από 15.7.2010 Ε.Γ.Σ.Σ.Ε., η οποία δεν προβλέπει αυξήσεις για το έτος 2010 και το πρώτο εξάμηνο του 2011, λόγω της προαναφερθείσας διάταξης, λαμβανομένου υπόψη ότι η παρούσα συλλογική ρύθμιση αφορά μόνο το έτος 2010, αφού

οι εργοδοτικές οργανώσεις δεν έκαναν αποδεκτή την πρόταση της συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων για διετή συλλογική ρύθμιση (2010-2011).

- η. Τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, σε συνδυασμό με τη δυσμενή οικονομική συγκυρία στο χώρο του τουρισμού, η οποία δε επιτρέπει στην παρούσα φάση την ικανοποίηση των σχετικών αιτημάτων των εργαζομένων.
- θ. Την από 25.1.2011 πρόταση του μεσολαβητή κ. Ιωάννη Μαντούβαλου για την παρούσα συλλογική διαφορά.
- ι. Το γεγονός ότι τίθενται προς διερεύνηση δύο ζητήματα, αφενός με την διεξαγωγή και ολοκλήρωση της παρούσας διαδικασίας (διαιτησίας) στην υπό κρίση συλλογική διαφορά, αφετέρου δε με το χρόνο έναρξης ισχύος της δ.α., τα οποία ετέθησαν από την εργοδοτική οργάνωση ΗΑΤΤΑ με το υπ' αριθμ. πρωτ. 564/1.9.2011 έγγραφο της προς τον Ο.ΜΕ.Δ. κατά τη διαδικασία ανάδειξης του διαιτητή.

Συγκεκριμένα ετέθησαν τα ζητήματα:

- 1. Εάν έχει εφαρμογή ο ν. 3899/2010 και στις εκκρεμείς στον Ο.ΜΕ.Δ. συλλογικές διαφορές συμφερόντων ή θα εφαρμοστούν οι διατάξεις του ν. 1876/1990 (θέμα που τίθεται από την ισχύ του ν. 3899/2010) και
- 2. Εάν ο διαιτητής μπορεί να προσδώσει αναδρομική ισχύ στη διαιτητική απόφαση, πέραν του χρόνου κατάθεσης αίτησης μεσολάβησης στον Ο.ΜΕ.Δ.

A. Για το πρώτο θέμα η γνώμη μου είναι:

Με το άρθρο 19 παρ. 1 και 2 του ν. 3899/2010 ορίζεται η έναρξη ισχύος των ρυθμίσεων του νέου νόμου για τη μεσολάβηση – διαιτησία από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (17.12.2010) εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του. Διαφορετικός ορισμός για την έναρξη ισχύος των διατάξεων που μας ενδιαφέρουν (άρθρο 14) δεν υπάρχει. Για τις εκκρεμείς δηλαδή υποθέσεις, ο ν. 3899/2010 δεν λαμβάνει καμιά πρόνοια, ούτε υπάρχει στο νόμο διάταξη που να του προσδιορίζει ρητά ή σιωπηρά (γνήσια) αναδρομικότητα, ούτε ρύθμιση διαχρονικού δικαίου που να καταλαμβάνει τις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του υποθέσεις. Στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νέου νόμου συλλογικές διαφορές συμφερόντων (μεσολαβήσεις και διαιτησίες) το δικαίωμα για επίλυση της

διαφοράς με μεσολάβηση ή διαιτησία, αντίστοιχα, όχι μόνο έχει ασκηθεί αλλά και γεννηθεί πριν από την έναρξη ισχύος του νέου νόμου.

Επομένως το δικαίωμα που έχει ήδη γεννηθεί υπό το προϊσχύσαν δίκαιο συγκεντρώνει όλα τα στοιχεία που το συγκροτούν, όπως αυτά ρυθμίζονται από το παλιό δίκαιο (ν. 1876/90): υποκείμενο του δικαιώματος, πεδίο-είδος διαπραγμάτευσης, ικανότητα και κυρίως αντικείμενο ρύθμισης. Το τελευταίο είναι ίσως και το πιο κρίσιμο στοιχείο, αφού ως προς αυτό ο νέος νόμος επιφέρει μια ριζική ανατροπή. Το νέο άρθρο 16 παρ. 3 ορίζει ότι «η προσφυγή στη διαιτησία περιορίζεται στον καθορισμό βασικού ημερομισθίου ή και βασικού μισθού. Για τα λοιπά θέματα μπορεί να συνεχιστεί οποτεδήποτε η συλλογική διαπραγμάτευση προκειμένου να συναφθεί συλλογική σύμβαση εργασίας». Επομένως ιδιαίτερα κρίσιμο εδώ είναι το αντικείμενο της διαπραγμάτευσης – συλλογικής διαφοράς. Η διαπραγμάτευση των μερών που έχει αρχίσει με την πρόσκληση του ενός προς το άλλο, η οποία έχει κοινοποιηθεί και στην αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας, αν έχει ως αντικείμενο και τη ρύθμιση μη μισθολογικών όρων προσδιορίζει και το περιεχόμενο του δικαιώματος προσφυγής στη μεσολάβηση και τη διαιτησία. Όταν έχουν γίνει διαπραγματεύσεις των μερών για μισθολογικά αλλά και θεσμικά ζητήματα, η υποβολή της διαφοράς στη μεσολάβηση-διαιτησία μεταφέρει και όλα τα στοιχεία του δικαιώματος και της εξουσίας των μερών, στα οποία συμπεριλαμβάνεται και το αντικείμενο ρύθμισης. Όταν λοιπόν, το δικαίωμα προσφυγής στη μεσολάβηση – διαιτησία έχει ήδη ασκηθεί (πριν από την έναρξη ισχύος του νέου νόμου) η άσκηση αυτή έχει επιφέρει ως έννομη συνέπεια την υποβολή στη μεσολάβηση – διαιτησία και των λοιπών, πλην των μισθολογικών όρων του άρθρου 2 του Ν. 1876/1990, γιατί στη νέα ρύθμιση (ν. 3899/2010) δεν υπάρχει καν ρήτρα αναδρομικής ισχύος, ανεξάρτητα από το ζήτημα αν ο νομοθέτης θα μπορούσε να ανατρέψει αναδρομικά τα επελθόντα έννομα αποτελέσματα.

Από την ανάλυση που προηγήθηκε για το χρόνο γέννησης του δικαιώματος προσφυγής, την ταυτότητα και το αντικείμενο του καθίσταται φανερό ότι η συλλογική διαφορά συμφερόντων που άγεται, ενώπιον του Ο.ΜΕ.Δ., δεν μπορεί να καταταμηθεί ούτε σε σχέση με το αντικείμενο της, ούτε σε σχέση με την ικανότητα των μερών ή οποιαδήποτε άλλο στοιχείο της, ούτε σε σχέση με το διαδικαστικό και το ουσιαστικό μέρος.

Γι' αυτό η διαπραγμάτευση των μερών και η έγερση συλλογικής διαφοράς ενώπιον του Ο.ΜΕ.Δ., αποτελούν ένα ενιαίο όλο.

Εξαιτίας αυτού του ενιαίου χαρακτήρα, άλλωστε, ο νέος νόμος δεν μπορεί να καταλάβει τις ήδη εκκρεμείς συλλογικές διαφορές συμφερόντων ούτε για τον εφεξής χρόνο (στο πλαίσιο της μη γνήσιας αναδρομής) και μάλιστα ούτε σε σχέση με την διαδικασία ούτε σε σχέση με την ουσία [βλ. σχετικά: Καζάκος, εφαρμογή του ν. 3899/2010 στις εκκρεμείς στον Ο.ΜΕ.Δ. μεσολαβήσεις και διαιτησίες σε συλλογικές διαφορές συμφερόντων; Ζητήματα διαχρονικού δικαίου / ΕΕργΔ 70, (2011), 65].

Σε κάθε περίπτωση η διατύπωση διάταξης στη δ.α. η οποία διατηρεί τις προηγούμενες συλλογικές ρυθμίσεις που δεν αλλάζουν, ως έχουν, δεν συνιστά υπέρβαση της κατά το άρθρο 16 §3 του ν. 3899/2010 εξουσίας του διαιτητή, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι ο περιορισμός του αντικείμενου των διαιτητικών αποφάσεων μόνο στα μισθολογικά ζητήματα, πλήττει καίρια, εκτός των άλλων, τη συλλογική αυτονομία και τον υποστηρικτικό θεσμό της, τη διαιτησία, που έχει, ομοίως, συνταγματική προστασία (άρθρο 22 παρ.2 Σ). Και τούτο διότι με τη διατήρηση στη νέα δ.α. των διατάξεων των προηγούμενων συλλογικών ρυθμίσεων (σ.σ.ε. ή δ.α.), οι οποίες παραμένουν ως έχουν, δεν έχουμε ρύθμιση αλλά επιβεβαίωση της ισχύος των προϋφισταμένων και μη τροποποιηθέντων διατάξεων, ενώ αντιθέτως θα έχουμε ρύθμιση και σε μη μισθολογικά ζητήματα, επί τα χείρω, αν δεν υπάρξει διάταξη διατήρησής τους, αφού ουσιαστικά δεν θα ισχύουν στο μέλλον.

B. Για το δεύτερο θέμα η γνώμη μου είναι:

Ο Άρειος Πάγος με την υπ' αριθμ. 223/2001 απόφασή του (ΕΕργΔ 60,1198) απεφάνθη επί της αναδρομικής ισχύος της διαιτητικής απόφασης.

Η ως άνω απόφαση αναφέρει στο σκεπτικό της ότι «..... το δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 16 του Ν. 1876/1990 («ισχύει από την επομένη της υποβολής της αίτησης για μεσολάβηση») θεσπίσθηκε για να αποτρέψει ενέργειες ή συμπεριφορές ιδιαίτερα της εργοδοτικής πλευράς (ενόψει προοδευτικής, συνήθως, βελτιώσεως των όρων και συνθηκών εργασίας με τις νεότερες ρυθμίσεις), που θα οδηγούσαν σε παρέλκυση με τελικό στόχο την αποτυχία των διαπραγματεύσεων, ώστε η συλλογική διαφορά να λύνεται το αργότερο δυνατό από τη διαιτησία, αποσκοπεί στη ρύθμιση του θέματος της ισχύος της διαιτητικής απόφασης εφόσον δεν ορίστηκε άλλως, ενόψει του ενδοτικού χαρακτήρα της εν λόγω διάταξης, και δεν έχει την έννοια ότι αποστερεί τον διαιτητή της δυνατότητας να προσδώσει αναδρομική ισχύ στην απόφαση του πέραν του άνω χρονικού ορίου, εκτός αν μια τέτοια διάταξη της διαιτητικής απόφασης ανατρέπει αντίθετη επ' αυτού συμφωνία των μερών της συλλογικής διαφοράς.....»

Με βάση τα ανωτέρω είναι προφανές ότι ο διαιτητής είναι σε θέση να προσδώσει αναδρομική ισχύ στη διαιτητική του απόφαση πέραν του χρόνου καταθέσεως της αιτήσεως για μεσολάβηση, η οποία φθάνει σύμφωνα με το άρθρο 9 §3 του ν. 1876/1990 έως την ημέρα λήξης ή της καταγγελίας της προηγούμενης συλλογικής ρύθμισης, από την οποία αρχίζει να υπολογίζεται η διάρκεια της και, σε περίπτωση που δεν υπάρχει προηγούμενη συλλογική ρύθμιση (σ.σ.ε. ή δ.α.) από την έναρξη των διαπραγματεύσεων.

5. Με βάση τα όσα εκτέθηκαν η απόφασή μου έχει ως εξής:

Άρθρο 1 **Πεδίο εφαρμογής**

Στις διατάξεις της παρούσας υπάγεται το πάσης φύσεως προσωπικό των τουριστικών και ταξιδιωτικών γραφείων και επιχειρήσεων όλης της χώρας, όπως το προσωπικό που ασχολείται μεταξύ άλλων (ενδεικτική απαρίθμηση):

1. Με την οργάνωση των ταξιδιών, δηλαδή με την κατάρτιση και εκτέλεση προγραμμάτων εκδρομών και περιηγήσεων, στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, με ιδιότητα, μισθωμένα ή δημοσίας χρήσης αεροπορικά, χερσαία ή θαλάσσια μεταφορικά μέσα, αναλαμβάνοντας προς τούτο, μεταξύ άλλων, την ενημέρωση και εξυπηρέτηση των πελατών.
2. Με τη μεσολάβηση προς εύρεση καταλυμάτων, τόπων σίτισης, ψυχαγωγίας, αναψυχής και μέσων διακίνησης, στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό.
3. Με τη μεσολάβηση προς έκδοση εισιτηρίων παντός μεταφορικού μέσου, (αεροπορικού, χερσαίου ή θαλάσσιου) στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό.
4. Με τη διαμεσολάβηση για την οργάνωση πάσης φύσης συνεδρίων και εκθέσεων, στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό.
5. Με τη διαμεσολάβηση για την έκδοση visa ή διαβατηρίων.
6. Με την παροχή κάθε άλλης υπηρεσίας που έχει άμεση ή έμμεση σχέση με τον τουρισμό όπως η με κάθε τρόπο προβολή προς το ευρύ κοινό τουριστικών προγραμμάτων ή μονάδων, του εσωτερικού ή του εξωτερικού.
7. Με τη διάθεση εισιτηρίων καλλιτεχνικών, αθλητικών ή άλλων εκδηλώσεων, στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό.
8. Με την εύρεση συνεργατών και την κατάρτιση συμβάσεων συνεργασίας.
9. Με τη συνοδεία ομάδων ή μεμονωμένων πελατών, κατά τη διάρκεια των ταξιδιών τους, αεροπορικά, οδικώς ή ακτοπλοϊκώς, στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, καθώς και με τη συνοδεία αυτών κατά τη μεταφορά τους από και

προς τα αεροδρόμια, τους σταθμούς τρένων, τα λιμάνια, αλλά και τους τόπους διαμονής, σίτισης, αναψυχής και ψυχαγωγίας τους.

10. Με τη μέριμνα για την ορθή παροχή παντός είδους υπηρεσιών προς τους ταξιδιώτες και την επίλυση των τυχόν προκύπτοντων προβλημάτων αυτών, στους χώρους διαμονής, σίτισης, αναψυχής και ψυχαγωγίας τους, στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό και την ευθύνη για την εκτέλεση του ταξιδιωτικού προγράμματος βάσει των οδηγιών του εργοδότη.
11. Με την παραλαβή και αποστολή αποσκευών αλλοδαπών ή ημεδαπών ταξιδιωτών, στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό.
12. Με το Handling αεροπορικών εταιρειών.
13. Με κάθε άλλο συναφές με το έργο των Τουριστικών Γραφείων αντικείμενο.

Άρθρο 2

Βασικοί μισθοί

Οι βασικοί μηνιαίοι μισθοί των υπαγομένων στην παρούσα, όπως είχαν διαμορφωθεί στις 31.12.2009 σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 42/2008 Δ.Α. του Ο.ΜΕ.Δ. (Π.Κ. Υπ. Απασχόλησης και Κοιν. Προστασίας 26/2.10.2008) και την από 30.7.2008 Σ.Σ.Ε. (Π.Κ. Υπ. Απασχόλησης και Κοιν. Προστασίας 113/5.9.2008) διατηρούνται στα ίδια ποσά.

Άρθρο 3

Αρχή ευνοϊκότερης ρύθμισης και διατήρηση συλλογικών ρυθμίσεων

Ευνοϊκότεροι όροι εργασίας και αμοιβές, που προβλέπονται από νόμους, προεδρικά διατάγματα, υπουργικές αποφάσεις, κανονισμούς εργασίας, επιχειρησιακή συνήθεια, πρακτικά συμφωνίας καθώς και ατομικές συμβάσεις εργασίας, δεν θίγονται με την παρούσα.

Όροι των προηγούμενων συλλογικών ρυθμίσεων (σ.σ.ε. και δ.α.) που δεν τροποποιούνται ρητά με την παρούσα διατηρούνται σε ισχύ.

Άρθρο 4

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς της παρούσας αρχίζει από 4.2.2010.

Ημερομηνία κατάθεσης: 19.9.2011

Ο ΔΙΑΙΤΗΤΗΣ

ΛΑΜΠΡΟΣ ΣΕΜΠΟΣ